

विश्व मराठी संमेलन - २०२४ ची मध्यवर्ती संकल्पना
निश्चित करुन संमेलनाच्या आयोजनाच्या अनुषंगाने
प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: विश्वसं-२०२३/प्र.क्र. ६९(भाग-१) /भाषा-२
नवीन प्रशासन भवन, ८ वा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ०२.०१.२०२४

प्रस्तावना :

मराठी भाषेचा प्रचार-प्रसार केवळ राज्यापुरता सिमित न राहता त्याच्या कक्षा राज्याबाहेर आणि परदेशात रुंदावण्यासाठी शासनाकडून विश्व मराठी संमेलन- २०२३ चे आयोजन करण्यात आले होते.

सन २०२३ मध्ये आयोजित करण्यात आलेल्या विश्व मराठी संमेलनाला परदेशातील, परराज्यातील आणि राज्यातील मराठी भाषकांकडून मिळालेला अभूतपूर्व प्रतिसाद पाहून विश्व मराठी संमेलन - २०२४ चे आयोजन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे. त्यानुषंगाने शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

“विश्व मराठी संमेलन-२०२४” चे आयोजन करण्यास पुढीलप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे :-

१. विश्व मराठी संमेलनाचा कालावधी :-

“विश्व मराठी संमेलन-२०२४” चे आयोजन दि. २७ ते दि. २९ जानेवारी, २०२४ या कालावधीत करण्यात येईल.

२. विश्व मराठी संमेलनाची मध्यवर्ती संकल्पना :-

राज्यातील विद्यापीठांचे मराठी विभाग प्रमुख, संवादकौशल्य तज्ज्ञ, भाषा तज्ज्ञ, संस्था, संगणक आणि लिपी तज्ज्ञ यांच्याकडून विश्व मराठी संमेलनाच्या अनुषंगाने प्राप्त अभिप्रायांचा विचार करुन आणि विश्व संमेलनाचा हेतू विचारात घेता, “मराठी भाषेची वैश्विक व्याप्ती” ही विश्व संमेलनाची मध्यवर्ती संकल्पना निश्चित करण्यात आली आहे.

३.विश्व मराठी संमेलनात आयोजित करावयाचे उपक्रम/कार्यक्रम :-

विश्वसंमेलनात आयोजित करावयाचे उपक्रम/कार्यक्रम
पहिला दिवस --- दि. २७.०१.२०२४ उद्घाटन समारंभ १. तंत्रज्ञान आणि डिजिटल साधनांमध्ये मराठी भाषा बजावत असलेली भूमिका यावर परिसंवाद. २.अभिजात मराठी वाङ्मयाचे सादरीकरण. (नाट्यप्रवेश, ललित साहित्याचे अभिवाचन, काव्य वाचन/गायन) समकालीन मराठी भाषेचे ज्ञान व व्यवहारातील स्थान” या विषयावर चर्चेसाठी अभ्यासक/प्राध्यापकांना निमंत्रित करणे. ३.मराठी भाषेच्या प्रचार-प्रसाराच्या अनुषंगाने विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करणे. ४. मराठी भाषेच्या अनुषंगाने विविध स्टॉलची उभारणी करणे.
दुसरा दिवस -- दि. २८.०१.२०२४ १. बृहन्महाराष्ट्रातील मराठी भाषेची स्थिती, “महाराष्ट्रातील बोली” या विषयावर परिसंवाद व लिहिलेल्या साहित्याचे प्रकाशन. २. परदेशस्थ मराठी लेखकांचे अनुभव कथन आणि तरुण पिढीतील परदेशी अभ्यासकांची त्यांच्या सुरु असलेल्या अभ्यासासंबंधीची सादरीकरणे. ३. मराठीतून शिकलेल्या जगभरातील नामवंत मंडळींच्या मुलाखती. ४. मराठी भाषेच्या अनुषंगाने विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करणे.
तिसरा दिवस -- दि. २९.०१.२०२४ १. परदेशी विद्यापिठांतील मराठीच्या शिक्षणाची वर्तमान स्थिती आणि अन्य भाषकांना मराठी शिकताना येणाऱ्या अडचणी सोडवू शकणारे संभाव्य रोचक मार्ग या विषयांवर परिसंवाद. २. ज्ञानभाषा व तंत्रभाषा यापद्धतीने मराठीचा विकास कसा करता येईल, यावर विचारमंथन. ३.जगातील जे प्रांत, विद्यापीठे जेथे मराठी बोलली जाते, शिकविली जाते तेथील प्राध्यापक/अभ्यासक यांना निमंत्रित करून उपक्रमांचे आदानप्रदान आणि भारतीय विद्यापीठातील प्राध्यापकांशी चर्चा घडवून आणणे. ४. उद्योजक व गुंतवणुकदारांचा परस्परांशी संवाद होण्यासाठी “इनव्हेस्टर मिट” चे आयोजन करणे. ५. मराठी भाषेच्या प्रचार-प्रसाराच्या अनुषंगाने सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करणे. ६. समारोप.

४. विश्व मराठी संमेलनासाठी निमंत्रित :-

विश्व मराठी संमेलनामध्ये जगभरातील वेगवेगळ्या देशातून, भारतातील अन्य राज्यातून येणाऱ्या मराठी भाषकांकडून आधुनिक तंत्रज्ञानात व डिजिटल क्षेत्रात, मराठी भाषेची

व्याप्ती कशाप्रकारे वाढविता येईल, वैश्विक स्तरावर ज्ञानभाषा व तंत्रभाषा म्हणून मराठीचा विकास कसा करता येईल यावर प्रामुख्याने विचारमंथन करण्यात येईल. या चर्चेतून मराठी भाषेच्या वापराबाबत नवीन तांत्रिक ज्ञान प्राप्त झाल्यास, मराठीतून दर्जेदार काम कमीत कमी वेळात करण्यास मदत होईल अशी खात्री आहे. त्यामुळे संमेलनासाठी निमंत्रितांमध्ये पुढील मान्यवर, संस्था यांचा समावेश असेल.

१. परदेशातील मराठी भाषक संस्था - बृहन्महाराष्ट्र मंडळे, मागील वर्षी संमेलनास उपस्थित असलेले परदेशस्थ तसेच आंतरराष्ट्रीय मंच समन्वयक यांच्यामार्फत विविध देशातील मराठी भाषकांना आमंत्रण देण्यात येईल.
२. महाराष्ट्राबाहेरील राज्यातील मराठी भाषक - बृहन्महाराष्ट्र मंडळे, साहित्य आणि संस्कृती मंडळ आणि राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत विविध राज्यातील मराठी भाषकांना आमंत्रण देण्यात येईल.
३. महाराष्ट्रातील साहित्यिक, लेखक, मराठी भाषेतील तज्ज्ञ व्यक्ती, मराठीसाठी काम करणाऱ्या व्यक्ती, संस्था- साहित्य आणि संस्कृती मंडळ आणि राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत आमंत्रण देण्यात येईल.

५. विश्व संमेलनातील खर्चाचे नियोजन :-

विविध क्षेत्रात मराठी भाषेचा वापर अधिकाधिक गुणवत्तापूर्ण व्हावा आणि मराठी भाषेच्या अभिवृद्धीची प्रक्रिया नियोजनपूर्वक गतिमान करावी, ही विभागाच्या अधिनस्त असलेल्या राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई या संस्थेच्या स्थापनेमागील मुख्य उद्दिष्टे आहेत. संस्थेच्या घटनेत मराठी भाषेच्या प्रचार-प्रसारासंदर्भात नमूद २० उद्दिष्टांपैकी उद्दिष्ट क्र. १३ मध्ये “अन्य राज्यात व परदेशात असलेल्या मराठी भाषकांसाठी विविध भाषिक उपक्रम राबविणे” याचा समावेश आहे.

यास्तव विश्व मराठी संमेलन २०२४ च्या आयोजनासाठी येणारा खर्च मागील वर्षीप्रमाणे या ही वर्षी राज्य मराठी विकास संस्थेच्या “मागणी क्र. झेडएफ-२, २२०५, कला व संस्कृती, (००) १०२ कला व संस्कृती प्रचालन, (०२) कार्यक्रम, (०२) (०१) राज्य मराठी विकास संस्था (कार्यक्रम), ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२०५ ३२०५)” या लेखाशीर्षाखाली मंजूर अनुदानातून करण्यात यावा.

६. विश्व मराठी संमेलनाच्या अनुषंगाने कामाची रुपरेषा तयार करणे, कामांचे नियोजन करणे इत्यादी विश्वसंमेलनात करावयाच्या कामांसाठी पुढीलप्रमाणे निदेश राज्य मराठी विकास संस्थेला देण्यात येत आहेत.

अ) विश्व मराठी संमेलनाच्या अनुषंगाने कामांची रुपरेषा तयार करून, नियोजन करून विश्व मराठी संमेलनात मराठी भाषेच्या अनुषंगाने विविध कार्यक्रम/उपक्रम राबविताना उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या शासकीय विभागांनी करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीच्या नियमपुस्तिकेबाबतचा सुधारित शासन निर्णय दि. ०१.१२.२०१६ आणि दि. ०७.०५.२०२१ मध्ये

नमूद कार्यपद्धतीचा अवलंब करावा. प्रत्येक बाबीसाठी वेगवेगळी दरपत्रके न मागविता, ई-निविदा पद्धतीचा अवलंब करून सर्व बाबींचा अंतर्भाव करून एकच निविदा मागविण्यात यावी.

ब) विश्व मराठी संमेलनाची प्रसिध्दी आणि जाहिरातविषयक कार्ये पार पाडण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय दि. १६.०३.२०२० व दि. १२.०४.२०२३ नुसार विश्व मराठी संमेलन २०२४ बाबत कार्यवाही करावी. तसेच, सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय दि. १३.०८.२०२१ अन्वये शासकीय जाहिरात वितरण धोरणाच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती निश्चित करण्यात आली आहे. विश्व मराठी संमेलन २०२४ च्या जाहिराती संदर्भात सदर कार्यपद्धतीचा अवलंब करण्यात यावा.

क) सदर विश्व मराठी संमेलनामध्ये विविध उपक्रम/कार्यक्रम राबविताना मराठी भाषेचा प्रचार, प्रसार, जतन व संवर्धन या मूळ धोरणानुसारच कार्यक्रम हाती घ्यावेत.

ड) विश्व मराठी संमेलनाच्या संदर्भातील उक्त नमूद कामे करताना, राज्य मराठी विकास संस्थेच्या कोणत्याही उपक्रमासंदर्भात जी प्रचलित कार्यपद्धती राबविण्यात येते ती सर्व कार्यवाही राज्य मराठी विकास संस्थेच्या स्तरावर पूर्ण करून विश्व मराठी संमेलन २०२४ चे आयोजन करावे.

२) विश्व मराठी संमेलन २०२४ मध्ये मराठी भाषेच्या प्रचार व प्रसाराच्या अनुषंगाने विविध उपक्रम राबविण्यासाठी रुपये १०,००,००,०००/- (अक्षरी रुपये दहा कोटी फक्त) च्या मर्यादेत खर्च करण्यास प्रशासकीय मान्यता सदर शासन निर्णयान्वये देण्यात येत आहे.

३) सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौ.सं.क्र.३५०/२०२३/१४४३, दि.२६.१२.२०२३ तसेच वित्त विभागाच्या, अनौ.सं.क्र.६२२/२०२३/व्यय-४, दि.२९.१२.२०२३ अन्वये प्राप्त झालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२४०१०२१५५२०६६५३३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(हर्षवर्धन तु. जाधव)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- ४) मा.मंत्री, मराठी भाषा यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई
- ५) मा. सभापती/उपसभापती, विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ६) मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ७) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ८) मा. अध्यक्ष व सदस्य, मराठी भाषा समिती, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ९) मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
- १०) सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- १२) प्रबंधक, मूळ शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई (पत्राने)
- १३) प्रबंधक, अपील शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई (पत्राने)
- १४) लोकायुक्त व उप लोकायुक्त यांचे कार्यालय, नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालय, मुंबई
- १५) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने)
- १६) उपसचिव, मराठी भाषा विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- १७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई/महाराष्ट्र-२, नागपूर
- १८) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई/महाराष्ट्र-२, नागपूर
- १९) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- २०) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- २१) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २२) सर्व अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २३) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
- २४) भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- २५) संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई
- २६) सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई
- २७) सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई
- २८) निवड नस्ती/भाषा-२